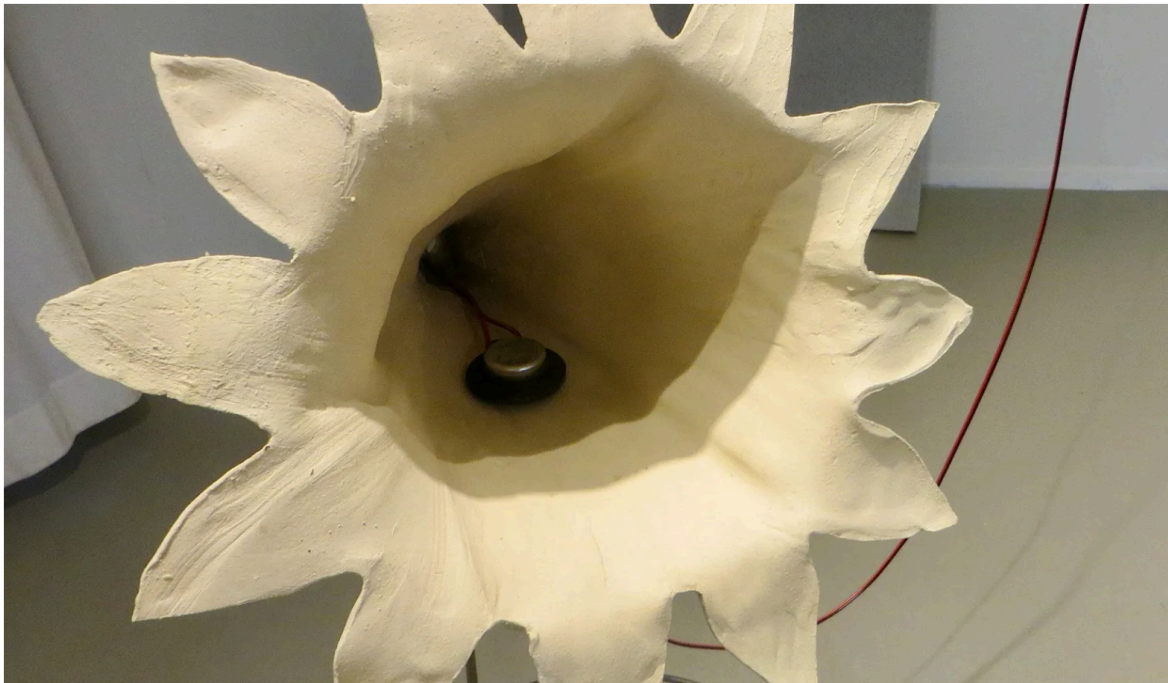

עוצם עין אחת • צלילים מחפשים גוף מחפש צלילים

רשמים מביקור בתערוכה החדשה של נטלי אילון ויפעת זיו "יקום נוזלי"

קריאתון 1 שמירה

1

נטלי אילון ויפעת זיו, פרט מהתערוכה "יקום נוזלי" צילום: עוֹזי צור

עוֹזי צור

09 בדצמבר 2024

נטלי אילון ויפעת זיו, "יקום נוזלי", אוצרים: טלי בן־נון ורן קסמי אילן, במסגרת תוכנית "קפה יודפת", משכן האמנים הרצליה

כשנכנסים לתערוכה הנהדרת של נטלי אילון ויפעת זיו כדאי לעמוד לרגע, לעצום עיניים, לפקוח אותן לאט, לתת לתערוכה לצמוח מסביבך ואז להתחיל לשוטט בה, כי התערוכה היא יותר ממה שנראה לעין במבט ראשון. יש בה סוד נסתר שיש להיפתח אליו בסבלנות, לחכות לו, להקשיב לו עמוקות. ליבת התערוכה כמו רוטטת בין הממשי לערטיילאי, או מדויק יותר בין הקול לחומר, בין הצלילים שבראה המוסיקאית ואמנית הסאונד זיו, המחפשים גוף לשכון בו שיעניק להם נוכחות נוספת, לבין הגופים שבראה האמנית אילון המתאווים אל הצלילים. הקסם נובע מהחיפוש ההדדי, מהמציאה ההדדית ומהתואם המופלא ביניהם.

שיתוף הפעולה האורגני בין שתי היוצרות מתחומים שונים לכאורה התחזק בעזרת האצירה ההדדית של האוצרת האורחת טלי בן־נון ואוצר הקבע של המשכן רן קסמי אילן. ביחד הם בראו שלם מוכל ומכיל, מדויק ומדוקדק עד לפרט האחרון מבחינת אופן התצוגה, ההצבה בחלל, שאר הרוח והמקצועיות.

נסלי אילון ויפעת זיו, פרט מהתערוכה "יקום נולדי" צילום: עוזי צור

לפנינו פסלי חבצלות חוף הנושקות לשושנים הצחורים פרחי הבתולה (המלאך גבריאל מגיש שושן צחור למריה בבואו לבשר לה שתלד את בן האלוהים), המסתירים בצחור תומתם את סוד ההתעברות הנסית. ואמנם יש התעברות המתרחשת לא־מתרחשת בתערוכה כל העת בין הצלילים הזכריים לנרתיקי הפרחים הנקביים במקהלה של קולות וגופים רבים, דומים ושונים, המשוררים ביחד ולחוד.

פסליה של אילון הם מחקר אנטומי מורפולוגי של גופי הפרחים המומרים להיות בחלקם למשפכי קול, והיא מפסלת אותם בגדלים שונים ומחומרים שונים. חלקם מפוסלים מחומר קרמי ופורצלן וחלקם יצוקים בארד או פליוז, כשהגודל ודחיסות החומר משפיעים על אופי הצליל העולה מהם. זיו הקליטה באמצעות מיקרופונים עדינים קולות שטח כמשב רוח, שאון גלי ים וקולות מגוף המשכן עצמו בעת שהותן בו, כצלילי טפטוף מים בצינורות הניקוז של מערכת המיזוג שנמהלים בהם צלילי כלי הקשה וקונטרבס, כלים אלקטרוניים וקול אנושי שהוקלטו בעת נגינה עם הפסלים. הראייה והשמיעה מחלחלות זו בזו לכדי ישות אחת, ולכן הפסלים הם אינם רק מגברים אקוסטיים אלא חלק אינטגרלי מהלחן הקולי, סינתזה של חומר־גוף־דימוי־צליל, וחלק בלתי־נפרד מהמשכן עצמו כמקום פיסי של יצירה (הקלטה) ותצוגה.

נטלי אילון ויפעת זיו, פרט מהתערוכה "ייקום נחלי" צילום: עוזי צור

שולחן הבקרה שבשולי החלל הוא המוח והלב של הגוף החי הזה שממנו מולכים הקולות בכבלים דורגדיים כמערכת עצבית מסועפת, והאוצרים בחרו בתבונה להשאיר אותם גלויים לעין כחלק מאנטומיית המיצב. זוהי מערכת סגורה, אוטונומית, המזרימה את הצלילים בריתמוס משתנה מפסל לפסל ובחזרה כגאות ושפל שמהדהד בהם הרגש האנושי, ההומה ונסוג.

הפרחים שבראה אילון נקטמו מהגבעול והם כמו נושאים את כאב הקטיעה בנקודת הניתוק. רובם המכריע נדמים לכלי קיבול ומעטים מהם כבר קמלו כביכול, כפרח הפורצלן הלבנבן המוטל כמוש על משטח מתכת הבהק כמראה ואורות החשמל מתנוצצים בו, והוא כנחל זורם שאתה רוכן אליו כנרקיס שרכן אל בבואתו במים, והפרחים הקטומים נסחפים על פניו.

חלק מפסלי הפרחים לכודים בכני מתכת עגוריים שעוצבו במיוחד בשבילם. חבצלות הברוזה והפליז הקטנות הן כתכשיטים יפהפיים, כפעמוני מתכת זעירים נטולי-ענבלים שאילון יצרה לכל אחד מהם מעין מיקרו-סביבה להיות בה.

נטלי אילון ויפעת זיו, פרט מהתערוכה "יקום נולדי" צילום: עוזי צור

אנין במיוחד הוא פסל המחבר פרחי פורצלן זעירים, גבעול פליז ומשטח זכוכית כהה המעצימה את יופיים השברירי. מרהיבה גם חבצלת חוף גדולה יצוקה במתכת זהבית, שמעמקי גרונה הבהוק והמחורץ עולים צלילים יבשים כשל מונה גייגר או אותות מכוכב אחר.

אתה עובר מפרח לפרח כיונק דבש של קולות הזורמים אל צלילים המתלכדים לעתים לכדי מלודיה של ממש ובוקעים מאזורים שונים של ערוגות חבצלות החוף. במיקומים מסוימים לאורך קירות החלל מוצמדים אליהם בברגים מעין מזרנים אפורים גולמיים כחלק מהמערק האקוסטי של המיצב, שהאוצרים בחרו להבליט את נוכחותם באופן גלוי ומגושם בכוונה, המצליח להדגיש דווקא את עדינות התערוכה ועושרה החומרי.

אל הקירות מוצמדים גם מספר תחרטים רבועים שהם כבתי שיר לילי. אילון שורטת בהם בחושך הלח "תווי לחן" מסתלסלים כאבקני החבצלות הבשומים המחוללים נטולי גוף באוויר הלילה הרווי, כ"נייר צילום" רגיש שבו הצליל מנכיח־לא־מנכיח את עצמו נגטיבי. עבודות אלה משמשות כקודקודים או נקודות מגוז זעירות להתרחשות בחלל עצמו.

כמעט לכל גובה הקיר שמימין לכניסה מוצמד צילום זירוקס נפילי המגרען באופן גס כתר עלי כותרת בהירים הסובבים נרתיק פרח פעור. כאן הדימוי כמו מרודד אל קצה היותו, אל חידלונו, אל תדר הצליל המופשט, וגביע הפרח הוא כחור שחור הבולע ופולט את הצלילים והמראות.

בראש מצוק הכורכר, שהים נוגס בו ללא רחם, בבית הקברות המוסלמי שבין מסגד סידנא עלי לים, ממערב לשכונת נוף ים שהיתה הכפר הערבי אל־חרם, רועדים ברוח פרחי נרות הלילה החופיים, חופנים בגביעיהם לרגע את הקולות שנושאת בכנפיה הרוח ממרחקים, צהובים כנגד שמים מאפירים (עד 21.12).